

Snusmillans bod

Säkert har många undrat om historien bakom det lilla kioskliknande huset på Odinsvägen 12, mittemot den nu rivna restaurangen Hedengren, f.d. Travet.

Sannolikt var detta lilla hus, som fanns på 1911 års karta, placerat något längre åt restaurang Mysingen till, på Dalarös första torg. Den tomt där nämnda restaurang ligger var intill förra sekelskiftet ett salutorg. Detta framgår också av den tavla signerad av S Södergren som visas här intill. Den visar på en torgverksamhet mittemot handlare Carl Carlsson, numera pizzerian. Bilden är ritad söderifrån mot nuvarande Dalarö torg. Man kan tydligt se två bodar med utfällbart tak och bänk. En tredje kan skönjas i bakgrunden. Snusmillans bod lär ha funnits bakom dessa tre bodar och där salufördes bl. a. cigarrer, tobak och snus.

Gamla torget vid nuvarande Mysingen, sett söderifrån. Från en tavla av S Södergren, Nordiska museet

Dalkullan Anna Olsdotter, f 1862, kom till Dalarö före sekelskiftet och sålde sina textilalster på Dalarö gamla torg och runtom i bygden. Hon träffade skomakare Andersson och gemensamt byggde de det första huset 1901 på detta torg som bostad och affär. Den lilla boden fungerade då enligt uppgift åtminstone tidvis som textilaffär

Stor skylt

Därefter övertogs boden av Hilma Eklöf som fram till början av 1930-talet, kanske bara sommartid, sålde cigarrer, tobak, snus och allt vad därtill hör. Hon tog också fram vykort signerade "Hilma Eklöfs Cigarraffär". Över och längs med taket fanns det då en jättestor skylt "CIGARRER". Denna skylt fanns kvar på fyrtiotalet, minns konstnären Bo Tilliander, och även den pampiga cigarrsnopparen i mässing, som stod på disken.

Emilia Nathalia Hildegard "Snusmillan" Sandberg, f. Rosenqvist 1880 i Höör, övertog med hjälp av sin tidigare arbetsgivare Otto Hedengren kioskrörelsen och höll den sedan öppen året runt. Emilia hade under många år arbetat som hemföreståndare hos Hedengren och startade nu sin egen verksamhet som varade till 1956. Vintertid värmdes boden av en osande fotogenkamin men den var ändå mycket kall att arbeta i. Vykort från eget förlag H. Sandberg såldes och man kunde lämna in film för framkallning. Filmen hämtades/lämnades varje vecka av May Ek som jobbade med sin far i dennes fotofirma.

År 1956 övertog Hebings verksamheten fram till år 1960. Hebings hade i sin stora vita villa invid Västra Vadvikens busshållplats (nuvarande Ornövägen 1) dessutom ett skomakeri och skoförsäljning. Här tillverkades kvalitetsskor till Landstinget och bl. a. fångvårdsanstalten Långholmen.

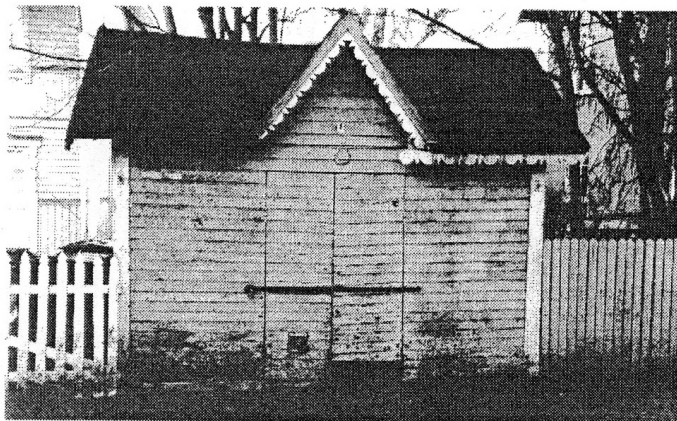
Iris Maijgren tar över

Iris Maijgren köpte kioskrörelsen år 1960 för 5000 kronor.

Kiosken fotograferad i augusti 1968

Arnold Severin var hyresvärd och bodde i den gamla falurödfärgade typiska längan med brutet ryggåstak längre upp på tomten. Detta hus hade tidvis inrymt skola och apotek. Pingstvännen Arnold Severin ordnade med ett beslut från Länsstyrelsen om att ingen försäljning fick förekomma från denna kiosk och Iris blev uppsagd 1967. Iris fick uppfattningen att orsaken var att Arnold inte tyckte om cigarettök.

Kiosken som den ser ut idag

Vilket öde kommer att möta denna gamla salubod? Varför inte önska sig att den upprustas, röd/vitmålas, flyttas in några meter från gatan och att någon sorts verksamhet sommartid får levandegöra denna gamla miliö?

Björnstugan borta – men kvar

För att bereda plats för ett nytt hus har nu den faluröda trästugan i skogskanten vid Berghamnsvägen intill fritidsgården rivits. Tvåvåningsstugan innehöll stommen till den gamla Björnstugan, som vi skrev om i det första numret av Dalaröshimmyn i februari år 1999.

Bilden med Eva Kristina Björn, född 1828, på trappen visar vi igen för den är så fin.

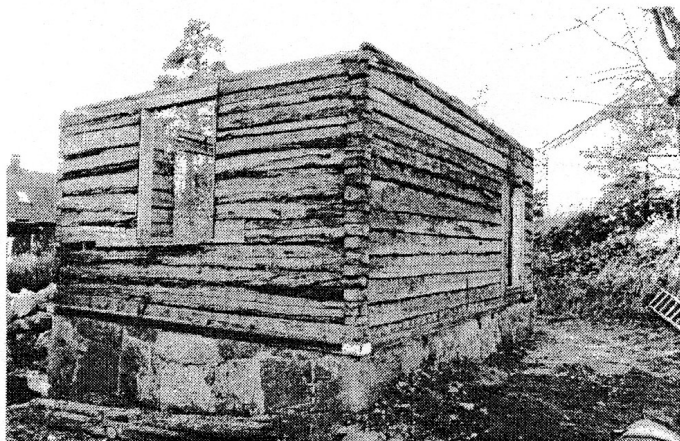
Stugan, med valmat tak, är från 1600-talet och låg ursprungligen på nuvarande Postvägen 4. Den revs 1912 för att ge plats åt ett nytt hus och kommunen fick materialet som gåva. Kring år 1915 byggde man in det i ett tvåvåningshus med sadeltak och stengrund vid Berghamnsvägen. Kommunen har i många år hyrt ut huset till sommarbostad. Det sägs att Lill-Babs Svensson hyrde där en tid, bland andra.

Ta tillvara

När kommunen sålde tomtmarken vid Berghamnsvägen till Skanska för att bebyggas, kontaktade hembygdsföreningen kommunen och Skanska för att säkerställa att stugan kunde räddas till eftervärlden, om det visade sig möjligt att återställa den i någorlunda ursprungligt skick. Detta visade sig efter olika insatser inte möjligt att göra, men en stor del av de ursprungliga stockarna kommer ändå till användning!

Haninge Hembygdsförening kan utnyttja materialet för att komplettera en gammal bod de fått från Årsta och som ska resas på tingshustomten i Väs-

terhaninge. Lars Palmgren, verksam i bägge hembygdsföreningarna, har länkat ihop intressena.

Funnet i trossbotten

När huset nu revs, hittades i trossbotten ett tackkort, sannolikt postat kring 1910, till Matilda Björn på Dalarö. Hon var dotter till ovan nämnda Eva Kristina och tulltjänstemannen Olle Björn och var tvätterska och strykerska på Dalarö.

Avsändare var Fanny Blomqvist, född 1882, som var telegrafföreståndare på Dalarö. Hon bodde från 1928 hos Sofia Österberg (bok- och pappershandlare på Dalarö bl.a.) i hennes fastighet ovanför Fiskarehamnen vid Anders Franzéns trappa. Något säkert datum i poststämpeln är inte möjligt att finna.

